

JAUNAIS CĒS

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris“ laikraksts

Nr. 51 (191)

1990. goda 29. decembris

Maksā 5 kap.

laimīgu

gadu!

Ziemsvētku dāvana — veikals

Jaunais paju sabiedrības — agrofirmas «Turība» veikals šajās pirmssvētku dienās — pirms Ziemassvētkiem un Jaunā gada — izturējis istas ugunskristības. Par jaunu veikalum vienmēr ir pastiprināta interese, un mūsējais nebija izņemums.

Bet pirms veikala atveršanas 19. decembrī tā vadītāja Antonina Maslobojeva nāstastīja:

— Līdz šim es biju strādājusi par profesionālās apmācības meistari — ievadīju darbā universālveikala jaunās pārdevējus, vēlāk par instruktori. Zinu, ka pastāvīgs darbs alzītes prasīs lielu slodzi.

Ceru, ka tas tomēr nesīs gandarijumu un mūsu veikala plaukti nekad nebūs tukši, jo aktīvi strādā visi agrofirmas pārstrādes cehi, noslēgti līgumi par preču apmaiņu ar citām agrofirmām, izdarīgi ir mūsu sagādnieki. Patikami arī tas, ka šeit pārdevējiem ir teicami darba apstākļi.

Agrofirmas veikalu prei- lieši gaidījuši jau ilgi. Cik nebija dzirdēts pārmetumu par to, ka Daugavpili, lūk, pārdodot agrofirmas desas un sviestu, kamēr pašu rajona laudim no tā nekas netiekot. Eraukāšana uz firmas veikalā Riebiņos preliešiem arī nebija visai ērta.

Taču, kad veikalu sāka celt, atkal pacēlās neapmierinātas balsis: kāpēc centrā, nevis siera rūpnīcas mikrorajonā?

Tīrgus ekonomikas apstākļos šāds pārmetums skan visai nelogiski. — skaidrs, ka veikals jāceļ tur, kur precei labāks noteiks. Tomēr šajā jautājumā savu viedokli palūdzām izteikt arī agrofirmas valdes prieķīšēdētāju Romualdu Kavinski (attēlā).

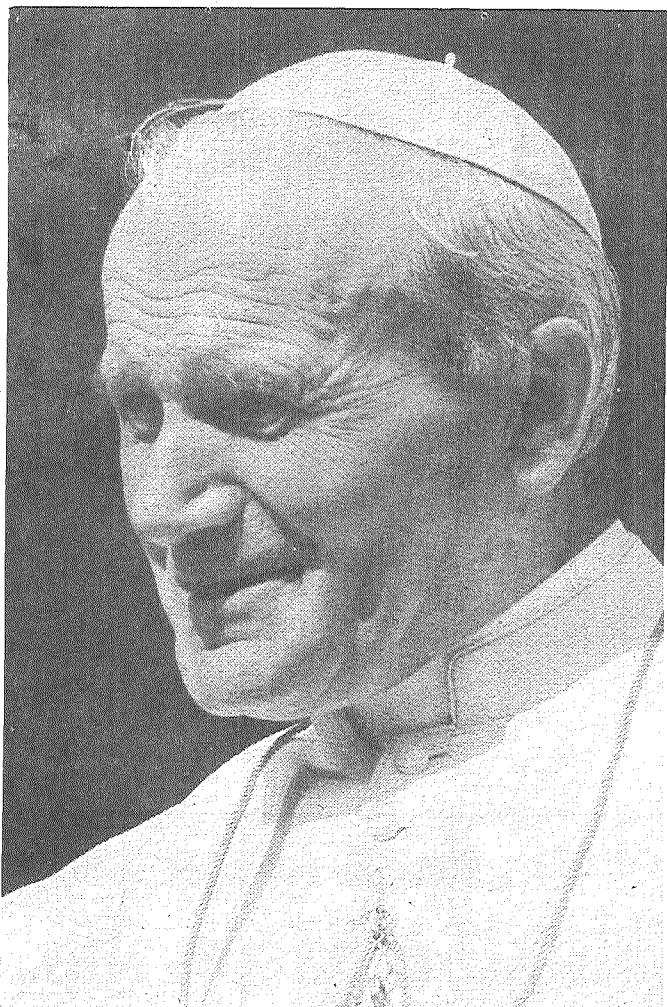
— Mēs paši nemaz neizvēlējāmies jaunbūves vietu. To noteica rajona izpildkomiteja pēc galvenā arhitekta ierosinājuma, — vīnš paskaidroja. — Pirmkārt, šeit veidojas vienots

tirdzniecības komplekss, un, otrkārt, jaunais veikals iecerēts kā interesants arhitektonisks akcents Preiļu centrā. Nu jau tur palicis pavisam maz veco, neizteiksmīgo mājēju.

Jāpiebilst, ka galvenā arhitekta Viktora Nikolajeva projektašanas birojs arī projektēja šo ēku, kuru veikli un saskanoti uzbūvēja agrofirmas celtniecības un montāžas pārvaldes laudis.

Sajos preču bāda laikos jauns veikals, kurā kaut ko var nopirkt, protams, ir laba Ziemassvētku dāvana pilsētniekiem,

J. SILICKA foto

1. Jānvāris Katoļu Baznīcai izsludināts par Miera dienu. Romas pāvests Jānis Pāvils II uzskata, ka pasaule līdzvars noslieces uz nemieru pusī, ko nedrīkst pieļaut neviens no labas gribas cilvēkiem. Nākamajā gadā mums stingri jānostājas miera pozīcijās, jāiemācās cienīt vienam otru. Tieši tas ir jāliek savstarpējo attieksmu pamatā.

Disciplīna — pirmajā vietā

Agrofirmas kadru daļā krājas arīvien valrāk ie-sniegumu ar šādu tekstu: «Lūžu uzņemt mani paju sabiedrībā «Turība».

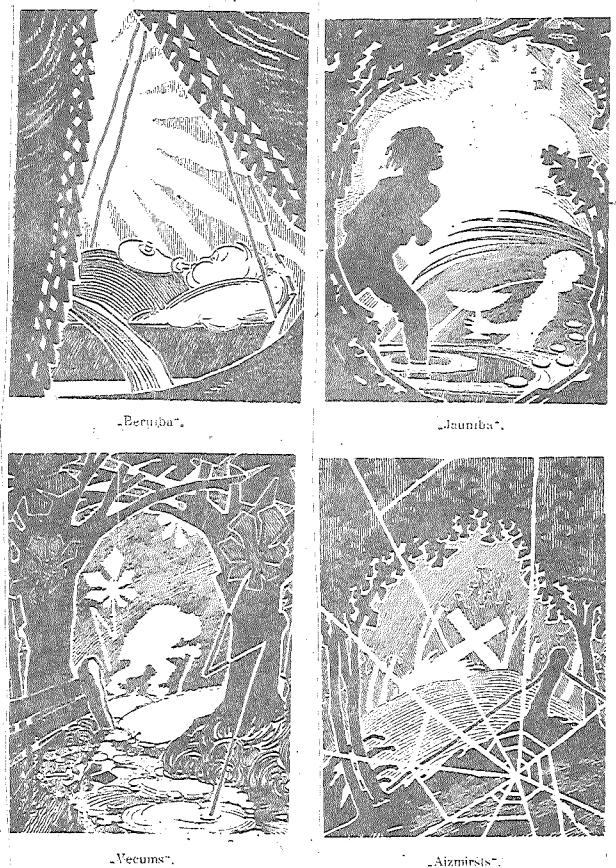
Vienlaikus pastiprinās arī topošās paju sabiedrības biedru prasīgums — nepieņemt tādus cilvēkus, kas ar savu nepareizo darbību vai bezdarbību kopējai saimniecībai nodara zaudējumus.

— Turpmāk par jebkuru šādu sabiedrības inte-

Esiet pazīstami!

K. Segliņš
**NO CIKLA
 «DZĪVES
 GĀJUMS»**

Tā ir laikraksta «Moras Zeme» jaunā (abās nozīmēs) redaktore Elita Cakule. Kaut arī mētenei, kas tikai šovasar ieguvusi žurnālista diplomu, nacās užņemties lielu atbildību — klūt par Latgales Kultūras centra preses izdevuma vadītāju, tomēr par viņu vis nevar sacīt: iekrēja kā cīrcenis karstos pēnos. Elita rāda, ka pratis tiltā galā ar pagaidām vēl neierastajiem pienākumiem.

Nesen izdarīta aptauja, kurā lasītāji izteikuši savas domas par «Moras Zemi», savus priekšlikumus un iebildes. Spriežot pēc atpakaļ sanemtajām anketām, a tsaucīgkie lasītāji ir vecāka gadu gājuma cilvēki.

Pati Elita Cakule stāstīja:

— Mūsu laikraksta kultūrvēsturiskā ievirze, protams, saglabāsies. Tomēr

jāņem vērā, ka tiem, kas mūs lasa, pārsvarā viss šis materiāls jau zināms. Bet tie, kam nav zināms un būtu jāzina, diemžēl mūs nelasa. Tātad jāmaina laikraksta ievirze: caur ūdeni rosināt interesē arī par pagātni. Jebkurai avīzēi pirmām kārtām jākalpo ūdens.

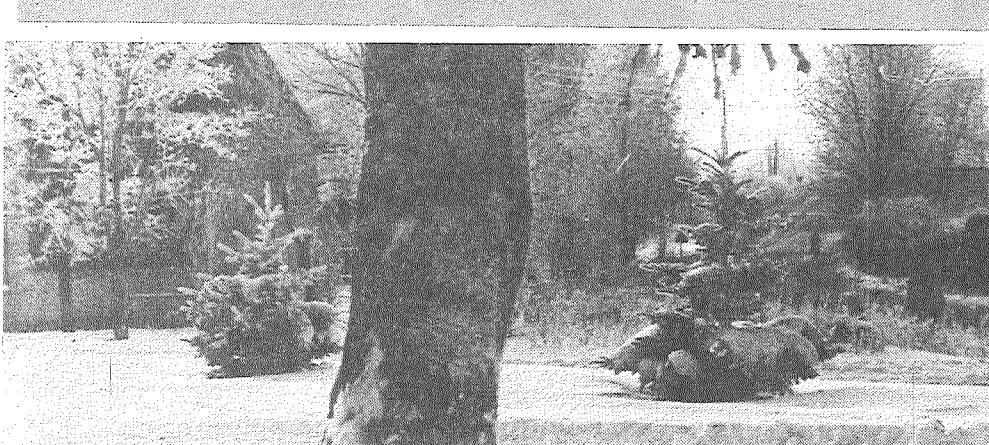
Lai pilnīgāk varētu atspoguļot šo daudzveidīgo ūdeni, «Moras Zeme» turpmāk iznāks reizi nedēļā. Redakcija papildinās ar otru literāro darbinieku. Atkal vairāk pievērsties darbam laikrakstā nākamgad sola LR Augstākās Padomes deputāts, iepriekšējais redaktors Antons Seiksts. Noorganizēs savs korespondentu tīkls visos Latgales novada rajonos. Par vienu no galvenajām nākamajā gadā klūsot lauku tēma.

Ieceru, plānu un cerību Elitai ir daudz. Daudz arī

radošas energijas. Vina netikai ir laikraksta «Moras Zeme» redaktore, bet sa-darbojas arī ar laikrakstu «Neatkarīga Ķīna» un Rē-

zeknes TV raidījuma re-dakciju.

**M. AUSTRUMAS teksts,
A. MEZMAŁA foto**

Meklēt patiesību, nenomaldīties

katram par sevi, ne tikai par tiem, kas darijuši labu, bet arī par tiem līdzcilvēkiem, kuri dzīve darijuši daudz jauna. Jājautā, vai visi uz to spējīgi?

Izsmeļoši skaidrojot ticības pamatus, audzinot mūs par tikumīgiem laudiņiem, dekāns balstās uz Bibeli: Svēto Rakstu materiāliem, tāpat ievērojamu cilvēku atzinām un saviem vērojumiem. Ticības patiesības viņš izskaidro visiem rajona līdzīvotājiem, ir publicējis daudzus reliģisku un arī zinātniska saturu rakstus rajona laikrakstā, avīzē «Jaunais Cēljs», žurnālā «Katoļu Dzeive».

No rakstiņa «Sveces liesminā — gaismas svētki» («J. C.» 1990. gada 3. februārī) atmiņā iespiedušies šādi zīmīgi vārdi: «Jātu nevari būt par zvaigzni pie debesīm, esī kaut maza gaismīna savā mājoklī». Rakstā «Ziemassvētku gaīdās» («J. C.» 1990. gada 1.. decembris) izteicis daudz skaistu domu, labu ideju labas gribas cilvēkiem — kā aprūpēt slimos bērnus un vientoņiekus, kā jārīkojas, lai Kristus dzimšanas prieks ienāktu visur — katrā mājā un sētā.

Ar interesi lasa viņa rakstus par kultūru un vēsturi, ticības patiesībām, dažādām tautu tradīcijām un parašām dažādos svētkos. Dekāns aktīvi ieklāvās programmas «Latgola» raidījumos, novadija dievkalpojumus Preiļu baznīcā.

Vina redzesloks ir apbrīnojami plašs, viņš abone un lasa ne tikai Latvijā izdoto periodiku, bet arī laikrakstus un žurnālus vairākā svešvalodās.

Sogad pirmo reizi bērnu dārzu vēsturē Alberta Budžes vadībā iesvētīts bērnu dārza «Saulītes» karogs un pats dārzināšs. Ar saprotamu sirds siltumu viņš izturas ne tikai pret mazākiem Latvijas pilsoniem, jūtama arī vina lielā rūpe par pieaugušajiem.

Dekāns pastāvīgi nesavīti rūpējas par savas draudzes locekļiem, vēlas, lai vini vairāk zinātu, bieži tiem dāvina dažāda rakstura un satura grāmatas, kas saistītas ar cilvēka ticību. Daudz grāmatu viņš uzdāvinājis arī Preiļu pilsetas bibliotēkai.

maziem Lieldienu rītā baznīcā pasniedz Lieldienu olu un saldumus. Bet Ziemassvētku priekšvakarā katra draudzes gīmene šānem glītā iesainojumā baltās oblaides un skaistu svētku bildīti.

Lielu akcentu viņš līcis uz draudzes pilsoņu kapu sakopšanu. Priesteru viesmīlība jūtama arī tur, cik laipni viņš baznīcā uzzem gan vietējos iedzīvotājus, gan ciemīnus no ciemiem rajonē un pat no ārzemēm. Jāpriecājas, ka svētnīca vienmēr valda ideāla kārtība, tīrība un visus priece gauagini sakārtotā ziedu kompozīcijas. Viņš vēlas, lai tādu pat kārtību ievērotu arī apmeklētāji.

Aizejošā grada nogalē daļai rajona skolu pedago-gu bija iespēja iepazīties ar baznīcas tapšanas vēsturi. Sajā tiksānās reizē ar skolmeistariem dekāns uzsvēra ticības lielo nozīmi jaunās paudzes audzināšanā, bija sagādājis šim brižam labvelīgu apstākļus, skolotājiem bija veltīts neliels ērģēju koncerts no S. Baha darbiem.

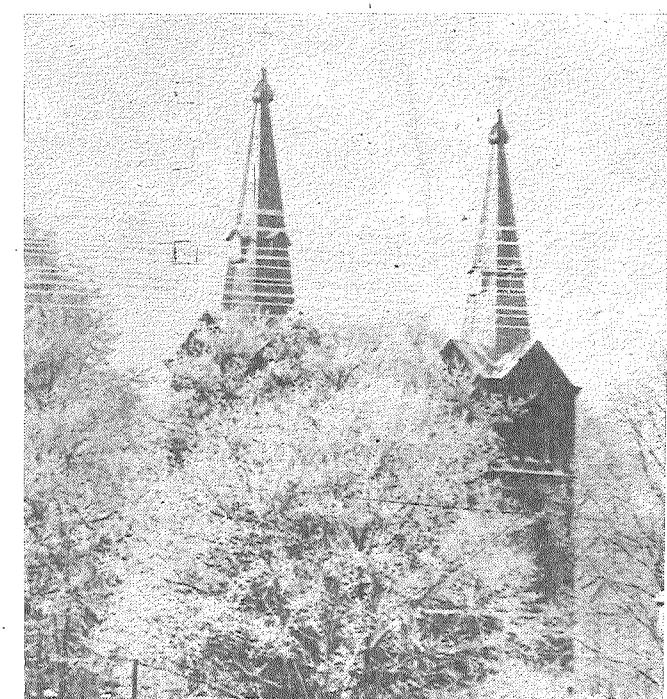
Sogad 1. septembrī Alberts Budžs ar savu kārtību pagodināja Preiļu 1. vidusskolas kolektīvu, ievadot jaunajā mācību gādā, visus sveicināt ar nodarbību atsākšanu, šo mācību iestādi nosauca par «gaismas pili, kuras cildenais mērķis — audzināt savas zemes cienīgus pilsonus». Runas noslēgumā neierastos apstākļos novadija kopīgu lūgšanu «Tēvs mūsu...» Pēc tik sirsniņas dekāna uzrunas ne viens vien pusaudzis vai jaunietis pārdomāja par savu dzīvi, izdarībām, izjuta nepieciešamību vēl gara svētnīcas — Baznīcas.

Dekāns pastāvīgi nesavīti rūpējas par savas draudzes locekļiem, vēlas, lai vini vairāk zinātu, bieži tiem dāvina dažāda rakstura un satura grāmatas, kas saistītas ar cilvēka ticību. Daudz grāmatu viņš uzdāvinājis arī Preiļu pil-

kumu viņš turpina kalpot preiliešiem un Kristus Baznīci. Dekāna Alberta Budžes gaita, humānistu, intēligenta personība vienmēr liek mums saprast, ka var nodzīvot gaisu un bagātu mūžu. Viņa labestība arī mūs dara labakus, mudina būt sirsniņākiem un cilvēcīgākiem pret sevi un citiem.

Laimīgs ir tas, kas caur visām dzīves likstām let ar goda prātu un līdzcilvēku miliešibū. Ar dzīļu miliešibū un cienu izturamies pret savu priesteri. Lai spētu dzīvot Dieva taisnībā, mierā, satīcībā un taisnīgumā vēl ilgi ilgi.

**A. V.
Preiļos**

ATTELA: Riebiņu baznīca sarmas rotā.

„Jaunais Cēljs“

1990. gada 29. decembris

«Es jys pīspīšu milot Raini!» — tai reiz vīnu nu sovom lugom nūsaucis dramaturgs Gunārs Pride, tos sižetisko virzeiba analoga nūsaukumam. Ari myusu Nautrānu vydušķūlā ap tū laiku literatūras skūlotoja reikojās leideigi, par varem uztīpūt skūlānām tūreizejūs 50. godus izveidotū Raina kai 1905. goda revolucionā apdzīdotoja un proletariata uzvaras paragotoja vērtējumu. Un mēs kolom galvos jo «Fabrika meitēniem dzīšu», «Lauzotā prides», «Jaunā laiku». Bet voi Rainam ir tikai taida dzeja?

Jā, analizējom arī jo saulgrīžu posoku «Zalta zyrgs». Kai posoka mani jei teišam patyka, mojos pat mēģinoju veidot dekoraceju maketu. (Pat nadūmodams, ka kodreiz patišam strodošu scenogrāfiju), bet otkon šys vīnpu-seigais pīgojīns: Saulce-reite — tautas breiveiba, Antīns — ceineitojs par jos atgyušonu. Shematiski varbyut ari pareizi, bet vai caur tū lugas autora personeiba myusim klyva tyvokā? Kaut par Raini tyka rakstīti sacerējumi, kaut jo portreti grazena klašu sīnas — skūlānu le-lumlelājā daļā jys tai ari palyka nāsaprots, naimi-lots. Tūlaik ari man...

Utru raizi ar Raini sa-satiku tīsi pēc desmit godīm. Beja pabeigta Rēzeknes lītišķos mokslos, vydusskūla, vysmoz desmit lugom vītejā Tautas teatris izrodem veidots skotuvēs:

Itārps. Un te — pīdovo-jums nūformēt Rainam velteitū eksposiciju jo jaunu dinu zemē. Tūlaik vēl nasen atklotajā Jasmuižas muzejā. Muzejā... Navar saleidzynot tūreizejū ar tagadejū Latgolas kul-turas kompleksu! Storp gū-vu klāva drupom un pus-sabrukušu zyrgu stalli beja vīna vīneigo dzeivojamō moja, un tai pošai puse beja atvālāta priķīšādotoja dzīvīklām. Parks aiz-audzs, par Jašu pormastas lūdzīgās... laipēnas, pusiz-pūsteits dērnovu dambis... Un tūmār, jo ilgok te beju, jo jutu mani soka porjīmt lela cylvāka ty-vums. Ejut uz Aglyunas staceju vai Korsikovu, rai-zem tai vin lykos, ka tyu-ten aiz leikuma iraudzeišu tū pošu nacylū ceļa stabē-nu, uz kura jaunais Plikšāns izlasēja sev likte-neigū vordu «Rainis». Voi, radzūt, kai sērms veirs aizar kartupeļu vogas, cik jo gaita ir smoga, bet svareiga, protā inoce ryndē-nas nu eksposicijas:

«Smogi zemnika lāni sūli

nūdun. Kod jys dorbojās laukā syurūs svīdrus...».

Storp tū, kod Rainis rakstēja šos ryndas, un manis radzātū oroju pago-jis turpat vasals cylvāka myužs — 70 godi. Un tū-mār — cik patīsa aina! Dzejnīks taitod, lai ari vēl sovas dīlrades sokumā, jau prats uzburts vasalu godsymtu nūtreigu Lat-golas zemnika vīsporyno-jumu!

Taipat var tikai minēt, kurā breidī Plikšānu Žāpa dvēselē Isaskanējōs: «Tani niknā dīnā. Asins šaltim šocūt. Gryma zeme pīls un karalmeita...».

Voi sēzūt zam aizjyuru eglem še pat Jašas kraujā, voi klausūtis kaida vītejo zemnika teikā par nūbur-tojom senču pilim, voi studejūt vēstures materia-lus par sovas tautas drymu pagotni...

Byudams Pīterburgas universitātes students, Jons Plikšāns roksta: «Se-

jines latvīši, cik atmynūs godus desmit atpakaļ i-sladunoja güda-olgu par lobokū latvīšu vēsturi skū-lom, sei güda-olga vēl leidz šam na nu vīna iz-peleitā...». Taitod tautas dryvā dorba gona, un it sevski atticeibā uz Inflan-tiju...

Pīterburgā jys sasatyka ar Geografiskos bīdreibas leidzstrodnikim — leišu volūdas docentu Eduardu Valteru, kurš beja vīnei-gais leišu — latvīšu volū-das specialists. Jam kotrs paleigs nu latvīšim beja zalta vārts. Tūs vīdā ari Jons Plikšāns, kas tod, vēl eisti naapjaušūt sovu noka-mū misiju latvīšu kultūrā, ar skubu metēs etnografa un folklorista dorbā. Re-zultāts — apcerē «Kozu parašas Višku pogostā».

Kozu aprokstā lykts Ma-rijas Svedes, Borbolas Kondivikas un Žurilines stostējums, saleidzynots ar vidzemniķi P. Stučkās un kurzemniķi J. Sulca vā-rojumim sovas puses tra-dicijos. Teksts snihts krīvu volūdā ar atsevišķim lat-

galu vordu voi teikumu i-storpynojumim, taidejaidi pišķirūt leloku konkretei-bu, tišumu, pyrmolūta klotbytnes sajutu.

Pīmāram, aprokstūt lei-govas izpērkšonu. «Pāčok it yuzpirk jaunū majtu. Aiz lela golda sād pamār-dzes ar jaunū, apleik jū cytas majtenas. Yz golda talerka woj blūdena ar nosneicu apklosta. Majtas dzid, prosa mest pogosta. Pogosta mat papriks medzākus, majtas swiž prū-jam; tod dod sydraba. Kas ymete naudu, tam broli dūd ols, a jis yzvad jaunū i apdoncoj ar jū ap usto-bu.»

Dzīmenas, kas dzīdotas, leigovu izvodūt voi mičo-jūt:

«Skiramīs mēs moseņas, Gona meily dzeiwojuš. Poša laime myus yzšķejra. Pi wortēnu stowādama.»

Turpat ari poša Plikšā-na dūtais tulkojums: «Расстанемтесь, сестрица, Довольно мы пожили друзьями, Сама лайма нас разлучила, Стоя у ворота». «Wainag, munu wainadzenu. Jyure spolvu wīglumen— Ka apsēju lynauteņu. Lynu morka gryutumen.»

Ostonas nu šīmā aprok-stā pīmīnātajom dzīsmēm vālok «Latvju Dainu» kro-jumā īvitojis ari Krišjānis Barons.

Bet pats Plikšāns — Rainis? Pīsavēršona etno-

grafijai vālok klyst par-vinu nu dzejnīka dailīades byutiskajām pamatakminīm. Jo lugas «Krauklets», «Pyut, vējenī!» lelā mārā ir šūs folklorā gyutūs irūsmju radūss izvārsums. Dzejnīks jīmā smēlis tā-laineibu, volūdas dāudzvei-deibu, izlūbejs tykumiskos vērtebas. Bet voi to vysa nazynot, mož varom atrašt dzejnīka byuteibas atslāgu?

Dēl Raina šei atslāga pyrmom kortom jomeklej šeit Latgola. Tiši te iz-krystalizējos un nosastyp-rynoj jo sarežēitais un dāudzplokšnainais pasaula uzkots, tiši caur Latgola saprostū Tautas dzejnīks ari vēlok vērteja vysu, kas nūtyka ap jū un pasauli.

Tagad myusim tū lelā mārā paleidz J. Raina memoriālais muzejs «Jēsmuiža», ari man veidojūt uzvadumu «Kozas Latgola», pyrmo irūsme noce nu jau pīmīnāto Raina etno-grafisko pētējuma pēc mu-zeja tūreizejo direktora Voldemāra Kalpīna priķi-lykuma. Ari vēlok šei pus-muižēna Preiļu pusē vīn-mār ir kai oluts nu kura var smelt un smelt. Jo tur taču ir ari myus Lat-golas keramikas dīzmei-stara Andreja Paulāna gors.

Jā, Raini navar pīspīst milot, Rainis kotram pošam ir joatrūd. Myusim, latgalīšim, jys munuprot, ir tyvoks caur saikni ar Lat-golu, caur jo breiniskei-gajīm vēltējumim tai un «Munu jaunu dinu zemi» myusim tīk milājā latgalī-šu mēlē.

AUGUSTS EGLOJS

Sveicīns

Sveicīns draugim, tīm, kas toli irā, Sveicīns tīm, kū muna rūka skar, Sveicīns tīm, kas mani vīnmār mīloj, Sveicīns tīm, kas mani vīnmār neist... Vīnolga vīsim dzeive prūjom aizrit, Vīsim pinoks zaltā rūdiņs reiz; Vīsam pori klosīs bolos lopas.— Jauna dzeive auss ar jaunu reitu. Mēs tik laipas pori aizai asom, Kas šķir pagotni un nokūtni, Laika šaubas sovā sirdi nasom, Un div' dvēseles kai launu liktini.

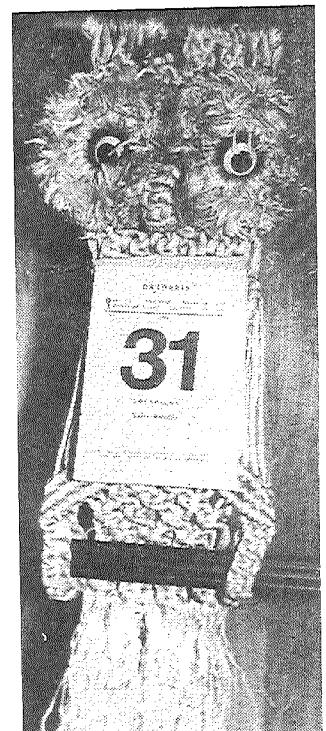

DZĒRKSTENA

Zeme, muna zeme — voi tu man mote vai mosa? Vysu myužu mīla man tovu zīdu krosa. Uz tevis sovu pyrmū sūli spēru, ari beidzamū tur speršu. Tikai munas ilgas tovu zīdu smarža uz debesim lai nas. — Zeme, tu audzej cylvākim maizi, ādūt tū, sirds spāku smeji. Tovi celi, zeme, uz aūgšu cylvākus cel. Man nūglostēt tevi grybas, un skūpstēt tovu zīdu pādas. Sovā klēpi kai mote reiz dūsi tu dusu mani. Slavas dzīmes tev, zīdu

zemē, myužeigi lai skan.

PAVASARI
Zemes zīdi, zemes zīdi! — plovos, Pineneitis, peipineitis zalta purineiši. Syla mola nūkrīts vījuleišu mokuleitīs zīls. Symtim symtu zīdūs — Isadēdzīs — Isadēdzīs dzimtīnes syls. Ejut pa zemes zālū samtu, zemes zīdi kojas glosta, par ikdīnas laimi un sōpēm breinumainas posokas stosta. Kai breinums — tik otrī aizskrī pēc goda gods, tu stovi storp zīdim un nāzyni, voi zīdu gystēknis tu voi valdniks.

Dzīmas dvēseles

syltumam

Napylnu godu Ribēnu draudzes kori-voda muzikas specialisti diriģents Jons Teiļāns, Skanējums tam jau skaists, daudz sīvišu, bet ir ari spēcīgi veirišu bosi, varom dzīdot ari četrbalsei. Te dzīd seši pedagoģi nu Ribēnu vydusskūlās.

So kura lobā daudz darejuse A. Gi-bele, kas cālusēs nu Ribēnu draudzes, bet tagad dzeivoj Preiļus. Ryupejās par tū, lai vīsim dzīdotojim bytu notes, kū pa-te porroksta. Jei biži vin meklēj notes jaunom dzīsmom, mēginojumus, kas nū-teik kotru nedelu. Fyrms Zīmassvātkām dzīdoja adventā, sagatavoja taipat skaistās Zīmassvātku dzīmes, kas ar līksni pildēja sirdis.

A. GRIBUŠKA

Preiļus

,Jaunais Ceļš“

